PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY
ul. Długa 47, 85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 7 marca 2012r.

Znak: RBG-61-20/11/KL

DECYZJA RBG- 1/2012

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

po uprawdopodobnieniu stosowania przez **Renatę Basiewicz oraz Dorotę Staniszewską prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą Słoneczko Spółka Cywilna**, praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na zamieszczeniu we wzorcach umownych**:**

- Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…
- Regulamin przedszkola;
- Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko";

postanowień umownych o następującej treści:

1. **Za uchybienie terminu płatności Przedszkole nalicza Rodzicom odsetki: za każdy dzień zwłoki 1% od kwoty czesnego.** *(§4 Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…)*

2. **Przedszkole może przed terminem rozwiązać umowę w przypadku: (…)**
   b/ systematycznego opóźnienia przez Rodziców płacenia czesnego;
   (§9 Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…)

3. **Dziecko może być skreślone z listy przyjętych do przedszkola, gdy:**

- **Rodzice zalegają z opłatami za 1 miesiąc pobytu dziecka w przedszkolu** *(§14 pkt 6 Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko”)*

które są postanowieniami umownymi wpisanymi - na podstawie art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów **i po przyjęciu przez Renatę Basiewicz oraz Dorotę Staniszewską prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą Słoneczko Spółka Cywilna zobowiązania**, do zaniechania tych działań poprzez:

a. zmianę postanowienia, o którym mowa w punkcie I.1 niniejszej decyzji w ten sposób, że otrzyma następujące brzmienie: „*Za uchybienie terminu płatności Przedszkole może naliczyć odsetki ustawowe*”.
b. wykreślenie z wzorca umownego postanowienia wskazanego w punkcie I.2 niniejszej decyzji;
c. wykreślenie z wzorca umownego postanowienia wskazanego w punkcie I.3 niniejszej decyzji;
d. zmianę umów istniejących w obrocie prawnym i będących w trakcie wykonywania na umowy niezawierające zakwestionowanych postanowień;
e. zawieranie nowych umów w oparciu o wzorce umowne, które nie zawierają zakwestionowanych zapisów.

nakłada się obowiązek wykonania tego zobowiązania.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tejże ustawy

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na **Renatę Basiewicz oraz Dorotę Staniszewską prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą Słoneczko Spółka Cywilna, obowiązek złożenia do dnia 31 maja 2012 r. sprawozdania** z realizacji przyjętego zobowiązania.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **Prezes UOKiK lub organ ochrony konsumentów**) - w związku z zawiadomieniem Powiatowego Rzecznika Konsumentów w Ełku z dnia 6 października 2011 r. - wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umowne stosowane przez niepubliczne przedszkola z obszaru Miasta Ełk zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479^{38}§1 i art. 479^{39} k.p.c. w związku z art. 385^{1}-385^{3} k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowań w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W oparciu o zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego materiał, w dniu 15 grudnia 2011r. – Postanowieniem Nr RBG-215/2012 – Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Renatę Basiewicz oraz Dorotę Staniszewską prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą Słoneczko Spółka Cywilna (dalej: **przedsiębiorca** lub **Spółka**), praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której stanowi art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (dalej: **u.o.k.i.k.**), **polegającej na zamieszczeniu we wzorcach umownych:**

- Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…
- Regulamin przedszkola;
- Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko";

postanowień umownych o następującej treści:

1. **Za uchybienie terminu płatności Przedszkole nalicza Rodzicom odsetki: za każdy dzień zwłoki 1% od kwoty czesnego.** *(§4 Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…)*

2. **Przedszkole może przed terminem rozwiązać umowę w przypadku: (…)**
   b/ systematycznego opóźnienia przez Rodziców płacenia czesnego;
   (§9 Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…)

3. **Dziecko może być skreślone z listy przyjętych do przedszkola, gdy:**
   - **Rodzice zalegają z opłatami za 1 miesiąc pobytu dziecka w przedszkolu** *(§14 pkt 6 Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko")*

które są postanowieniami umownymi wpisanymi - na podstawie art. 479^{45} Kodeksu postępowania cywilnego - do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

W dniu 10 stycznia 2012 roku Prezes UOKiK postanowieniem nr RBG-5/2012 sprostował z urzędu omyłkę pisarską i oczywistą omyłkę rachunkową zawartą w postanowieniu nr RBG-215/2011 odnoszącą się do uzasadnienia 2 i 3 kwestionowanych w postanowieniu klauzul.

W toku niniejszego postępowania przedsiębiorca pismem z dnia 16 stycznia 2012 r. (data wpływu do Delegatury) przedłożył propozycję zmian zakwestionowanych przez Prezesa UOKiK klauzul. Pismem z dnia 31 stycznia 2012 r. Spółka ponadto wniosła o wydanie decyzji zobowiązującej, zgodnie z którą zobowiązał się do podjęcia następujących kroków zmierzających do zaniechania zarzucanych mu działań poprzez:

a. zmianę postanowienia, o którym mowa w punkcie I.1 niniejszej decyzji w ten sposób, że otrzyma następujące brzmienie: „*Za uchybienie terminu płatności Przedszkole może naliczyć odsetki ustawowe*".
b. wykreślenie z wzorca umownego postanowienia wskazanego w punkcie I.2 niniejszej decyzji;
c. wykreślenie z wzorca umownego postanowienia wskazanego w punkcie I.3 niniejszej decyzji;

d. zmianę umów istniejących w obrocie prawnym i będących w trakcie wykonywania na umowy niezawierające zakwestionowanych postanowień;
e. zawieranie nowych umów w oparciu o wzorce umowne, które nie zawierają zakwestionowanych zapisów.

Prezes UOKiK zawiadomił przedsiębiorcę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 13 lutego 2012r.). Z powyższego uprawnienia przedsiębiorca nie skorzystał.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów Prezes UOKiK ustalił, iż Renata Basiewicz prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą Basiewicz Renata Słoneczko na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Ełk pod nr 12023. Przedmiotem działalności jest m.in. opieka dzienna nad dziećmi (88.91.Z). Jest wspólnikiem spółki Renata Basiewicz, Dorota Staniszewska „Słoneczko" Spółka Cywilna.

Działalność gospodarcza prowadzi również drugi ze wspólników spółki cywilnej Dorota Staniszewska, pod nazwą Staniszewska Dorota Słoneczko (co zostało stwierdzone na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Ełk pod nr 12024).

Umowa spółki cywilnej zawarta w dniu 28 sierpnia 2009 roku wskazuje, iż zakresem działania spółki jest prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na opiece dziennej nad dziećmi oraz wspomaganiem działalności edukacyjnej (*§4 Umowy Spółki Cywilnej).*

Organem prowadzącym Przedszkole Niepubliczne „Słoneczko" w Ełku - zgodnie z *§1 2 Statutu Przedszkola Niepublicznego „Słoneczko"* – jest Renata Basiewicz.

W ramach prowadzonej działalności opieki nad dziećmi Spółka zawiera umowy z konsumentami posługując się trzema wzorcami umów: *Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…; Regulamin przedszkola; Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko";*

Ponadto przedsiębiorca poinformował, iż w/w wzorce z postanowieniami wymienionymi w sentencji niniejszej decyzji stosuje od 31 sierpnia 2011 roku.

Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Podstawą do rozstrzygania sprawy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów jest uprzednie zbadanie przez Prezesa UOKiK, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny. Stwierdzenie, że to nastąpiło, pozwala na realizację celu tej ustawy, wskazanego w art. 1 ust. 1, którym jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Zdaniem Prezesa UOKiK, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą klientami skarżonego przedsiębiorcy. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów. Innymi słowy - naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem

interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez organu ochrony konsumentów działań przewidzianych w u.o.k.i.k.

I. Uprawdopodobnienie stosowania praktyk, o których mowa w art. 24 u.o.k.i.k.

Przepis art. 28 ust. 1 u.o.k.i.k. stanowi, że *jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.*

W związku z powyższym, dla zastosowania art. 28 u.o.k.i.k. zachodzi w przedmiotowej sprawie konieczność uprawdopodobnienia naruszenia przez Renatę Basiewicz oraz Dorotę Staniszewską prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą Słoneczko Spółka Cywilna przepisu art. 24 u.o.k.i.k.

Art. 24 ust. 1 u.o.k.i.k. stanowi, iż *„Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.*", natomiast art. 24 ust. 2 pkt 1 tejże ustawy określa, iż *„Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego. (...)."* Oceny, czy w danym przypadku możemy mieć do czynienia z praktyką określoną w powyższym przepisie, dokonuje się na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek :

A. działania przedsiębiorcy,

B. wypełnienia znamion bezprawności,

C. naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

A. Działania przedsiębiorcy

W świetle art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004r. Nr 256, poz. 2572) – dalej: u.s.o. – prowadzenie przedszkola niepublicznego nie jest działalnością gospodarczą. Jednakże zgodnie z art. 4 pkt. 1 lit. a) u.o.k.i.k. przez przedsiębiorcę rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 2 u.s.o. - system oświaty w Polsce obejmuje przedszkola, które mogą być zarówno placówkami publicznymi, jak i niepublicznymi (art. 5 ust. 1 u.s.o.). Jak wynika wprost z preambuły do wymienionej ustawy o systemie oświaty, *„oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa"*. Świadczenie przez przedszkola edukacji w ramach systemu oświaty jest zatem usługą o charakterze

użyteczności publicznej, co potwierdza również wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m. in., iż przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Status przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów potwierdza również w odniesieniu do osób prawnych organizujących lub świadczących usługi o charakterze użyteczności publicznej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt III SK 22/04.

W ocenie Prezesa UOKiK przedszkola niepubliczne, w zakresie w jakim świadczą odpłatnie usługi dydaktyczno-wychowawczo-opiekuńcze, posiadają status przedsiębiorcy i ich zachowania podlegają kontroli dokonywanej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego uznać należy, iż zarówno Renata Basiewicz, jak i Dorota Staniszewska w ramach swoich działalności świadczą usługi opieki nad dziećmi, które mają charakter użyteczności publicznej, a więc są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 pkt 1a u.o.k.i.k.

B. Bezprawność działania

Pojęcie bezprawności nie jest pojęciem prawnie zdefiniowanym. Należy zatem przyjąć, zgodnie z jego literalnym brzmieniem, że „działanie bezprawne" to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tj. niezależnym od wystąpienia szkody czy też zamiaru po stronie przedsiębiorcy dopuszczającego się działań bezprawnych.

Jak wyżej wskazano, Prezes UOKiK zakwestionował stosowanie przez przedsiębiorcę wzorców umownych zawierających niedozwolone klauzule.

Art. 24 ust. 2 u.o.k.i.k. stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zgodnie z kolejnymi punktami tego przepisu za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone, o których mowa w art. 479^{45} *Kodeksu postępowania cywilnego*.

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej (art. 479^{36} – 479^{45} k.p.c.), której dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **SOKiK**) i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Przepis art. 479^{43} k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479^{45} § 2

k.p.c., prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w ww. rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko organu ochrony konsumentów zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(…) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479[45] § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)".* W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „*(...) praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)".*

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Powyższe oznacza, że stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru jest działaniem bezprawnym.

1. **Za uchybienie terminu płatności Przedszkole nalicza Rodzicom odsetki: za każdy dzień zwłoki 1% od kwoty czesnego.** *(§4 Umowy)*

W ocenie Prezesa Urzędu kwestionowany zapis mieści się w hipotezie klauzuli zamieszczonej w rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (dalej: rejestr) pod pozycją **791** o treści: *„W przypadku opóźnienia w regulowaniu należności za kurs szkoła każdorazowo naliczy słuchaczowi karę umowną w wysokości 0,50zł za każdy dzień zwłoki"* (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) - z dnia 13 kwietnia 2008 r. – sygn. akt XVII AmC 38/05); oraz w klauzuli wpisanej pod poz. **1016** w brzmieniu: „*W przypadku niewywiązywania się słuchacza z warunków określonych w §4 pkt 1 dot. terminu płatności szkoła może obciążyć słuchacza opłata w wysokości 1 PLN za każdy dzień zwłoki do momentu dokonania zaległej wpłaty"* (wyrok SOKiK z dnia 21 listopada 2006 - sygn. akt XVII AmC 135/05), a także pod. poz. **1247**: *„Nałożenie kary za zwłokę w dokonywaniu opłat następuje w sytuacji przekraczania określonych w §4 pkt 2 terminach; wysokość naliczonych odsetek odpowiada wysokości 1,00PLN za każdy dzień zwłoki"* (wyrok SOKiK z dnia 4 sierpnia 2004 r. – sygn. akt XVII AmC 46/03).

W ocenie Sądów przytoczone powyżej klauzule przyznają przedsiębiorcom uprawnienie do obciążania konsumentów odsetkami umownymi za zwłokę w zapłacie

należności pieniężnych. Podobnie jak w kwestionowanej klauzuli, także i w przytoczonych wyżej postanowieniach umownych wysokość odsetek ustalona kwotowo za każdy dzień zwłoki przewyższa stawkę odsetek maksymalnych przewidzianych w przepisach kodeksu cywilnego. Rażąco wygórowany poziom odsetek godzi w interesy konsumentów pozostając w sprzeczności z dobrymi obyczajami.

Zgodnie z art. 359 § 2^1-2^3 k.c., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne. Postanowienia umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. W takim przypadku stosuje się przepisy ustawy.

Na dzień wydania decyzji stopa kredytu lombardowego opublikowanego przez NBP wynosi 6 %. Tym samym odsetki za czynności prawne nie powinny przekraczać 24% w skali roku. Natomiast w badanym przypadku z tytułu opóźnienia w dokonaniu zapłaty wymaganych opłat naliczane są odsetki karne wynoszące 1 % za każdy dzień zwłoki. W skali roku odsetki w powyższym przypadku mogą wynieść nawet 356%. Tym samym odsetki karne są prawie piętnaście razy większe od dopuszczalnych wartości.

Tak więc za wykazane i udowodnione uznać należy, że kwestionowane postanowienie mieści się w hipotezie klauzul cytowanych powyżej, wpisanych do rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

2. **Przedszkole może przed terminem rozwiązać umowę w przypadku: (…) b/ systematycznego opóźnienia przez Rodziców płacenia czesnego;** *(§9 Umowy)*

3. **Dziecko może być skreślone z listy przyjętych do przedszkola, gdy:**
   - **Rodzice zalegają z opłatami za 1 miesiąc pobytu dziecka w przedszkolu** *(§14 pkt 6 Statutu)*

Postanowienia o treści tożsamej z wyżej zakwestionowanymi zapisami wzorca zostały wpisane do rejestru pod poz. **726** w brzmieniu: *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów*" (wyrok SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. - sygn. akt XVII Amc 105/04), jak również pod pozycją **754** o treści: *„Nieopłacenie zajęć w przedstawionych wyżej terminach powoduje skreślenie z listy studentów bez zwrotu wpłaconej wcześniej kwoty"* (wyrokiem SOKiK z dnia 27 marca 2006r. - sygn. akt XVII Amc 40/05), ponadto pod poz. **850**: *„Notoryczne nieusprawiedliwione nieobecności ucznia na zajęciach spowodują skreślenie z listy przy obowiązku opłaty czesnego za trwający semestr*" (wyrokiem SOKiK z dnia 13 czerwca 2006r. - sygn. akt XVII Amc 51/05), pod poz. **1028** o treści: *„Opóźnienie uiszczenia należnej wg umowy zapłaty powyżej trzech miesięcy, może powodować rozwiązanie umowy w trybie natychmiastowym z tym, że Użytkownik ma obowiązek niezwłocznego uiszczenia należnej Operatorowi zapłaty liczonej od dnia jej wymagalności. Reaktywacja usługi związana jest z ponownym pobraniem opłaty instalacyjnej*". (wyrok SOKiK z dnia 21 listopada 2006r. - sygn. akt XVII Amc 138/05), a nadto pod poz. **956**: *„Bezskuteczny upływ terminu uiszczenia raty czesnego uznaje się za wyrażenie woli rezygnacji ze studiów, jeżeli zaległa rata nie została uiszczona w ciągu czternastu dni od dnia upływu terminu uiszczenia. Rezygnacja wywołuje skutek piętnastego*

dnia po upływie terminu uiszczenia raty" (wyrok SOKiK z dnia 24 sierpnia 2006r. – sygn. akt XVII Amc 115/05).

W powyższych klauzulach, Sądy uznawały, że postanowienie zakładające, iż brak spłaty raty za studia w określonym terminie traktowane jako rezygnacja ze studiów, jest sprzeczne z art. 385^1 § 1 k.c. oraz art. 385^3 pkt 9 k.c. W ocenie Sądów jest to nadmiernie rygorystyczne postanowienie, uprawniające pozwanych do zastosowania wobec konsumenta dotkliwej sankcji - za nieuiszczenie opłaty w terminie – w postaci skreślenia z listy studentów, wbrew konieczności wcześniejszego wezwania do zapłaty. Założenie, iż brak opłaty uznaje się za wyrażenie woli rezygnacji ze studiów oznacza przyznanie szkole uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy, poprzez przyjęcie, iż każde zaniechanie studenta w dokonaniu opłaty jest równoznaczne z wolą rezygnacji ze studiów. W przypadku wyżej cytowanych postanowień wzorców umowy, uznanych za niedozwolone, przedsiębiorca przewidywał sytuacje, w których umowa zostaje rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym bez obowiązku wcześniejszego wezwania konsumenta.

Mając na uwadze, że umowa o świadczeniu usług przez przedszkola jest kontraktem wzajemnym, dokonanie w/w czynności bez uprzedniego wezwania konsumenta do spełnienia świadczenia jest sprzeczne z art. 491 k.c., który stanowi, że jeżeli jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania z zagrożeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Przedmiotowe twierdzenie zostało potwierdzone wielokrotnie przez Sąd w powyżej przytoczonych orzeczeniach. Tym samym zakwestionowane postanowienie należy uznać za sprzeczne z art. 385^1 § 1 k.c.

Za wykazane i udowodnione uznać należy, że kwestionowane postanowienia mieszczą się w hipotezie klauzul cytowanych powyżej, wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

C. Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

Dla uprawdopodobnienia przez Prezesa UOKiK stosowania przez przedsiębiorcę praktyki określonej w art. 24 u.o.k.i.k. konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

Wzorce umowne zawierające wskazane powyżej postanowienia kierowane są do nieoznaczonego kręgu osób tj. faktycznych i potencjalnych klientów Niepublicznego Przedszkola „Słoneczko". Tym samym bezprawne działanie skarżonego przedsiębiorcy, polegające na wykorzystywaniu postanowień wpisanych do rejestru klauzul abuzywnych, może godzić w interesy konsumentów o charakterze zbiorowym.

Za uprawdopodobnione uznać zatem należy, że działanie przedsiębiorcy, polegające na stosowaniu we wzorcach umownych: *Niepubliczne Przedszkole „Słoneczko" UMOWA Nr…; Regulamin przedszkola; Statut przedszkola niepublicznego „Słoneczko"* postanowień o w/w treści, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k.

Zgodnie z art. 28 u.o.k.i.k, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu – że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 tej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań. Taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

Przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wzmiankowanym naruszeniom poprzez zmianę oraz wykreślenie postanowień umów, naruszających przepisy art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 u.o.k.i.k., oraz przedstawił projekt tych zmian. Z kolei zobowiązanie przedsiębiorcy do złożenia swoim klientom propozycji aneksowania obowiązujących nadal umów zawierających kwestionowane postanowienia pozwoli na wyeliminowanie niedozwolonych postanowień umownych z obrotu prawnego

Analizując projekt wzorców umownych przedstawionych przez przedsiębiorcę, Prezes UOKiK uznał, iż nie zawiera on już zapisów mogących godzić w zbiorowe interesy konsumentów. Redagując postanowienia w miejsce negowanych, przedsiębiorca uwzględnił obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 385 i nast. k.c. Zdaniem organu ochrony konsumentów tak opracowane zapisy mogą zostać wprowadzone do obrotu konsumenckiego w miejsce dotychczas obowiązujących. Należy jednak wskazać, iż przez zastąpienie kwestionowanych postanowień nowymi, zaakceptowanymi przez Prezesa UOKiK, rozumie się nie tylko stosowanie ich przy nowo podpisywanych umowach, ale i także ich zmianę w aktualnie obowiązujących umowach, co oznacza konieczność aneksowania wszystkich umów istniejących w obrocie bądź przynajmniej podjęcia przez przedsiębiorcę udokumentowanych działań zmierzających do zmiany wcześniej zawartych umów, polegających na przedstawieniu wszystkim kontrahentom aneksów zawierających nowe regulacje.

W świetle powyższego organ ochrony konsumentów uznał, że podjęte przez przedsiębiorcę zobowiązanie zmierza bezpośrednio do zapobieżenia naruszeniom art. 24 u.o.k.i.k. Tym samym możliwe jest uznanie, że spełniony został drugi, obok uprawdopodobnienia stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, warunek niezbędny do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 tejże ustawy.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w pkt I sentencji.

II.

Stosownie do art. 28 ust. 3 u.o.k.i.k. *w decyzji (...) Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.* Zgodnie z tym przepisem **Renata Basiewicz oraz Dorota Staniszewska prowadzące działalność gospodarczą w Ełku w formie spółki cywilnej pod nazwą**

Słoneczko Spółka Cywilna zostały zobowiązane **do złożenia do dnia 31 maja 2012r. sprawozdania o realizacji przyjętego zobowiązania**.

Organ ochrony konsumentów nie nałożył na przedsiębiorcę kary pieniężnej, bowiem art. 28 ust. 4 u.o.k.i.k. stanowi, iż w przypadku wydania decyzji, o której mowa w ust. 1 nie stosuje się art. 26 i 27 oraz art. 106 ust. 1 pkt 4 , z zastrzeżeniem ust. 7 tejże ustawy.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w pkt II sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479^{28} §2 Kodeksu postępowania cywilnego od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z up. Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Dorota Karczewska